

...Apie mane paplįs kalba visoj didžiojoj

VASILJEVAS,
Filologinių mokslų kandidatas

PUŠKINAS – DIDYSIS LIAUDIES POETAS

Tarybų šalis pažymi 150 metines nuo Aleksandro Sergejevičiaus Puškino, gentišiaus poeto, naujosios rusų literatūros pradininko, rusų literatūrinės kalbos kūrėjo, gimimo dienas.

Puškinas – liaudies poetas. Jo kūryboje atsispindi pažangieji epochos siekimai, tų laikų rusų visuomenės priešakinės dailės – dekabristų miatyje ir jausmai.

Puškinas buvo V. I. Lenino mylimasis poetas. Puškino vardą draugas Stalinas minėjo tarp didžiausių rusų tautos veikėjų.

Puškinas – liaudies galingųjų jėgų reikėjas. Jo kūryboje ypatingu ryškumu ir kilnumu atsispindi geriausias, vertingiausias rusų žmonių brožas.

Puškinio poezija – kupina laisvės meilės. Protestas viso tai, kas vergiška, prieš visa tai, kas sukausto liaudies jėgas, trukdė jam laisvai vystytis, – viena esmingiausių jo kūrybos pusių. Puškino eilėraščiai ir epigramos, plakusieji patvaldytę ir baudžiamą, apdaimavę laisvę, turėjo milžinišką revoliuciozuojančią įtaką daugeliui karių.

Poetas nuolat svajojo apie tą laiką, kai ties laisvės apšviesta tėvynė išauš puki aušra. Jis visuomet svajojo apie valstiečių išsivadavimą iš baudžios, visuomet norėjo matyti liaudį laisvą.

Puškinas nebuvo slapčių politinių draugijų narys, bet iš esmės jis buvo dekabristų sąjūdžio idėjų reikėjas. Poetas liko ištikimas šioms idėjoms ir sutriuškinus dekabristų sukilimą.

Apibūdindamas niūrų laiką nusilpnus dekabristų sukilimą, Garenas rašė: „Vien tik skambai ir pliai Puškino daina skambėjo vergovės ir kančių slėniuose; ta daina tęsė praeitės epochą, pripildė drąsiais garsais dabartį ir slantė savo balsą į tolimą ateitį. Puškino poezija buvo laidas ir paguoda“.

Puškinas karštai mylėjo savo tėvynę ir savo tautą. Tauta ir tėvynė – svarbiausios jo kūrybos temos. Darbo liaudį, žemdirbius jis vadindavo vienintele garbinga klase. Jis entuziastingai atsiliepdavo apie didvyriškumą kuklių žmonių, kurių trisus tvirtėjo rusų žemė, susikūrė didžioji kultūra. Puškinas yra kalvis Arhipas „Dubrovka“ apysakoje. Sirdinga šiluma apgaubtas poeto auklės – valstietės vaizdas. Niekas ligi Puškino nevaizdavo tokia manine jėga ir aštrumu liaudies sukilimų, valstiečių maištų prieš dvarininkus („Kapitono duktė“, „Pugačiovo istorija“, „Dubrovskis“).

Pugačiovo pavaizdavimas kaip talentingo, išmintingo, pastyržusio valstiečių sukilimo vado – didelis Puškino nuopelnas.

Puškinas kūrėsi turi rimtą pamokomą ir auklėjamą reikš-

mę. Tomis ypatingomis ypatingai pažymti romanas eilėraščių „Euganijus Oneginas“.

Jame poetiškai atvaizduotas ištiesias praėjusio amžiaus rusų gyvenimo istorinis laikotarpis. Puškino romaną „Euganijus Oneginas“ skaitė rusų kalba Marksas ir Engelas, kurie aukštai jį vertino. Tas romanas buvo pirmasis didysis realistiškas kūrinys visoje XIX amžiaus pasaulinėje literatūroje. Puškinas mylėjo šlovimą rusų tautos istoriją ir atkūrė didvyriškus jos praeitės puslapius. Nuo nuostabių „Dainos apie išmintingą Olegą“ poetas pastebėk tekias menines istorines literatūros viršūnes, kaip „Borisas Godunovas“, „Poltava“, „Kapitono duktė“ ir kt.

Puškinas parodė žymius Rusijos veikėjus nuo Olego iki Kutuzovo. Didelę vietą Puškino kūryboje užima Petras I. „Poltavos“ poemoje Petras parodėtas savo didžiausioje šlovėje, parodytas kaip didvyris karvedys, kuris sutriuškino akiplėšišką priešą. Kūrinyje „Petro didžiojo arapas“ Petras pavaizduotas kaip naujosios Rusijos kūrėjas.

Puškinui svetimas buvo kempolitizmas. Jis plėkė keliaklupščlavimą prieš užsienį. Poetas stovjo prieš feodalinę baudžiovinę santvarką ir tuo pačiu laiku nurodė į buržuazinės visuomenės išnaudotojišką esmę.

Straipsnyje „Džonas Teners“ Puškinas parodė tikrą JAV – tuomet dar jaunos kapitalistinės šalies – buržuazinės demokratijos veidą. Jis rašė:

„Pagarba šiai naujai tautai ir jos santvarkai, naujausio švietimo vaisiui, stipriai suvyravo. Su nusistebėjimu pamatė demokratiją jos šlykščiam eizizme, jos žiauriuose prietaisuose, jos nepakenčiamoje tirionijoje. Visa, kas yra kilnu, nesavanaudiška, visa, kas pakelia žmogaus dvasią, prisilgta negalistingo egoizmo ir pasiturėjimo aistros; negrų vergovė tarp išsilavinimo ir laisvės... – toksai Amerikos Valstijų vaizdas“.

Pirmasis Puškino eilėraščių pasirodė spaudoje 1814 metais, kai jam sukako 15 metų. 1837 metų pradžioje, eidamas 38 metus, Puškinas žuvo. Jo literatūrinė veikla tęsėsi 20 metų. Bet per tą neilgą laiką Puškinas atliko tikrai grandioziną istorinį darbą, naujes rusų grožinės literatūros bei rusų literatūrinės kalbos sukūrimo darbą.

Puškinas – mylimiausias Tarybų Sąjungos darbo žmonių poetas. Jo kūriniai platinami dešimtmiais milijonų egzempliorių, verčiami į visas Tarybų šalis tautų kalbas.

Tarybų šalis gerbia Puškina, kaip genialų poetą, kaip didįjį rusų tautos sūnų, ugniaingą patriotą, aistringą kovotoją dėl laimės ir laisvės.

Pasistačiau paminklą nemirtingai Tautos jį sūnūs amžinai laukys; Už stulpą Aleksandro net didingą Aukščiaul, puikiau pakilo jis.

Ne visas mirsiu. Žodyje rašytam Siela gyvens, nors kūnas žemel Garsus aš būsiu, kol pasauli Širdis bent vieno dainiaus plaks.

Ir amžiais mano vardą gerbs Ir amžiais mano vardą gerbs Jį tars kiekvienas Rusijos žmo-

gus: Anakas slavų, suomis ir turgus: Kalmukas, stepių net sūnus.

Ir ligai tautai būsiu aš malonus, Kad lyra žadinau taurius jausmus, Kad laisvę stojau ginti prieš

Klusni būk, mūza, dlevo pašaukimui: Nesišavėki laursis tais žalais, Būk abejinga šmeižtui ir gyrimui, Ir neik į gliauč su kvailiais.

A. S. Puškinas

F. GENY:

Prie Puškino paminklo

Pasistačiau paminklą nemirtingam (A. S. Puškinas)

Prieš šimtmetį Jisai kalbėjo: „Paminklą sau pasistačiau“ – Ir monumentas Prometėjo Išliko už žvaigždes aukščiaul..

Jei šimtmetį jis prastovėjo, Nors siutė audros vis smar [kiau – – Nė vieno dainiaus nemylėjo Tauta už Puškina labiau.

Štai ir šiandieną tautos renka Nulenkt žemai prieš Jį gal [vos – – Čia matos suomis, rusas, len [kas Sūnus Tarybų Lietuvos..

Jie reiškia meilę begalinę, Beribės pagarbos jausmus Tam, Kuris lyra deimantinė Bylojo šimtmetį j mus..

Kieno gi dar virš mūsų pleven Didinga ir šviesi dvasia? – Tai genijus Puškino gyvena Ir žiebia ugaj tautose..

Auksinė Dainiaus aureolė Kas kartą spindi vis šviesiau.. Jo eilės suskamba Orlole – Maskvoj jos skamba dar gar [sliau – –

Jų klausos tolimas Sibiras, Kaukaze žydintys kalnai, Auksinės tyros balsas tyras Tauridėj girdis amžinai..

Pasiekia užjūrio net krautą Žavingi posmai Jo eilių – Nušviečia visą Kontinentą Šviesiu, šviesiu pragledruli..

Kaip vilays, šimtmečių bėg [eilės Vis upėm vandenyis srovėms; Vis apsuptas garbės ir meilės Jis amžinai tarp mūsų gyvena – –

O prie paminklo, kur pakėlė Aktis į aukštį stovi Jis, – Kasdien pražys vis naujes gė [lės Kasnakt vis naujes žvaigždė [šviesi.

DIDYSIS PUŠKINAS

Šiomet, birželio 6 d. Tarybų šalis ir drauge su ja visas pažangusis pasaulis minia gentišiaus rusų tautos poeto Aleksandro Sergejevičiaus Puškino gimimo 150 metų sukaktį. Puškino sukaktis yra nepaprastai reikšminga, nes nepaprastai reikšmingas buvo Puškino genijus. Nespejęs sulaukti 40 metų amžiaus, žuvsęs nuo eoro pasiūsto žudiko rankos, Puškinas paliko nepalyginamus literatūros turtus, kurie jį iškelė į didžiausių pasaulinės literatūros genijų tarpą. Praėję jau 112 metų nuo poeto mirties, o jo kūriniai vis garsiau skamba me tik rusų tautoje, bet ir kitose broliškose mūsų šalies tautose, jie verčiami ir leidžiami visame pasaulyje. Poetas parodė pranašiška eilėraščių „Paminklas“, kuriame jis tikėjosi, jog liaudis jį mylės už tai, kad jis „žiauriame amžiuje“ skelbė laisvę, kovojo prieš baudžiovą ir eoro neribotą siautėjimą, kad ugde kilnius jausmus. Ir ištikrųjį, šiandien jo pranašiški žodžiai išsipildė. Visa daugiautė tarybinė liaudis žemai lenkiasi rusų tautos genijui, jo kūrinius puošia savo gyven-

J. ŠIMKUS,
Respublikinio komiteto
Puškino jubiliejui minėti
pirmininkas

mą, absoliutiškai neapanašų j Puškino meto gyvenimą.

Puškinas buvo kilmingo kilmės, mokėsi kilmingųjų vaikams skirtoje mokykloje – itieėje. Caro valia dargi jis buvo padarytas imperatoriaus rūmų žemu tarnautoju. Bet Puškinas, kaip tikras genijus, sugebėjo milžiniu išaugti viršum savo meto diduomenės papročų, santykių ir moralės. Su dideliu jausmu jis pritarė revoliuciniam dekabristų išstojimui, kurį taip žiauriai eoras numalšino.

Jis neapkentė eoro ir buvo jo persekiojamas ir tremiamas. Jis mylėjo savo rusišką liaudį, jos dainas ir pasakas, ir, visu tuo giliai persiėmęs, sukūrė eilę vertingiausių poezijos ir prozos kūrinių. Jo kūriniai sudaro keltolika tomų, ir juose mes galime rasti visus literatūros žanrus.

Turėdamas neribotus sugebėjimus, didžiai šviesų prota, ne-

paprastai didžiai mylėdamas savo tėvynę Rusiją, Puškina griebėsi kurti ir lyrinius eilėraščius, ir poemas, ir dramas ir tragedijas, ir romanus, ir apysakas, ir apsakymus, ir paglailau, pasakas. Ir kiekviena naujas kūrinys, kiekvienas naujas žanras Puškinaui atėmė naujus laimėjimus. Jis, tartus viečią nugalėjęs milžinas, lauzė pirmuosius kelius naujam rus literatūrai, stebindamas sav bendralaikius. Jis pirmasis rešė kūrinius tekta rusų kalba, ko kia iki jo niekas kitas nerašė. Todėl viešikai teisus yra rusų rašytojas Turgenevas, sakėdymas, kad Puškinaui teko audirti du milžiniškus darbus: nistatyti rusų literatūrinę kalbą i sukurti rusų tautos tikr literatūrą. Štai kodėl Puškinas bus mylimas ir branginamas tol, kol skambės rus kalba, kol bus mylimas laisvė i humanizmas, kol bus siekiam didesnės laimės ir didesnės gerovės.

Puškinio sukurti vaizdai paveikslai yra realistiški, e spindį ano meto epochą ir piteikia ją tokia, kokia ji išlikr

Rusijoje, ir mano vardą tars visokia jos tarmė...

(A. S. Puškinas)

Aleksandras Sergejevičius Puškinas

(TRUMPA BIOGRAFIJA)

Aleksandras Sergejevičius Puškinas, genijaus rusų poetas, gimė 1799 metais birželio mėn. 6 d. Maskvoje atitarnavusio majoro šeimoje. 1811 metais pradėjo mokytis Carskoje Sielo lietuvių.

1812 metų Tėvynės karas ir vėlesnieji įvykiai, visa tu laikų pažangioji literatūra sukėlė jaunam Puškinui patriotizmo ir laisvės meilės jausmus.

Pirmasis Puškino kūrinys, paskelbtas 1814 metais, buvo eilėraštis „Draugui eilėdariai“.

1817 metais Puškinas parašė ode „Laisvė“, kurioje skeibė laudies laisvę aukščiausiu įstatymu. Carams, lauzantiems tą įstatymą, „poetas grasina kerštu.“

Eilėraštyje „Čaadajevui“ Puškinas išreiškė tikėjimą patvaldytės žlugimo neišvengiamumu. Eilėraštyje „Kaimas“ jis plakė laukinį poniškumą, protestavo prieš baudžiavą. Puškino eilėraščius dekabristai platinė kaip proklamaciją prieš carizmą.

1820 metų pavasarį Puškinas buvo ištrėmtas care vyriausybės į Rusijos pietinius pakraščius.

Cia jis draugavosi su daugeliu dekabristų — karininkų, tarnavusių Kishinove. 1822 metais Puškina perkėlė į Odesą, o po to ištrėmė į Pekoje gubernijos Michailovsko kaimą. Per dvejus savo gyvenimo Michailovske metus jis parašė poemą „Cigonai“, keletą skyrių iš romano „Eugenijus Oneginas“, sukūrė tragediją „Borisas Godunovas“.

Cia buvo Puškinas teisingai vadinamas rusų realiosios literatūros tėvu ir drauge jos kūrėju. Vienas iš pačių reikšmingiausių jo kūrinių yra eilėmis parašytas romanas „Eugenijus Oneginas“, kurį lietuvių kalba išvertė Antanas Venelova. Šis romanas yra pasaulinės literatūros šedevras. Jame ne tik išryškėja milžiniškas Puškino poetinis talentas, bet drauge jame, kaip veidrodyje, matomas 19-tesimtmečio pradžios rusų gyvenimas, ypač kilmingųjų sluoksnių gyvenimas, kurį Puškinas skaudžiai pašiepia. Tuo būdu Puškinas šiame romane davė ano meto aktualiausią ir pažangiausią veikalą. Šiuo atžvilgiu Puškinas yra kūrybos aktualumo pavyzdys kiekvienam rašytojui. Puškinas „Borisas Godunovas“ dramoje, apysakoje „Dubrevskis“ ir „Kapitono dukte“, poemose „Poltava“ aprašo istorinius įvykius, bet ir tuose veikaluose jis sprendžia aktualias savo meto problemas. Net savo nuostabiame pasakose jis perteikia gilia prasme, ugdė meilę laudies sukurtai tautosakai, meilę rusų liaudžiai ir Rusijai. Puškino

I. ŠAMORIKOVAS,
Filologinių mokslų kandidatas

1825 metais gruodžio 14 d. Peterburge įvyko dekabristų sukilimas. Puškinui neteko dalyvauti sukilime, bet savo mintimis jis buvo dalyviu grotose.

Tai gerai žinoma. Susidorojęs su tiesioginiais sukilimo dalyviais, Nikolajus I iškvietė Puškina ištrėmimo ir asmeniškai išardė jį. Kalbėdamas su caru, Puškinas laikėsi drąsiai. Nikolajaus I klausimą: kur jis būtų buvęs gruodžio 14 d., jeigu jis būtų buvęs Peterburge, Puškinas atsakė: „Bačiau buvęs sukilėlių gretose“. Poetas ligi savo gyvenimo gale išsaugojo savo širdyje meilę dekabristams.

1828 m. Puškinas parašė poemą „Poltava“, kurioje šlovino rusų tautos apgyvusios savo tėvynės nepriklausomybę, pergale.

1830 metais rudė Puškinas praleido žemutinio Naugardo gubernijos Beldine miestelyje. Čia jis baigė romaną „Eugenijus Oneginas“, kurį rašė daugiau kaip aštuonerius metus. „Eugenijus Oneginas“ — didžiausias Puškino veikalas. Bielininkis pavadino tą romaną „rusų gyvenimo enklepedija“, aukščiausio laipsnio liaudies, originaliu ir tautiška istoriniu kūriniu.

1838 metais buvo išspausdinta „Pugačiovo istorija“ su Nikolajaus I iškalpytu pavadinimu „Pugačiovo maišto istorija“. Pugačiovo sukilimo tema

pradėtas realizmo tradicijos daugiau kaip 100 metų buvo gilinamos, ir rusų literatūrai atnešė pirmąją vietą kitų tautų literatūros tarpe. Kaip tik je tradicijos yra gilnamos ir vystomos visų tarybinių rašytojų. Todėl Maksimas Gorkis visiškai teisingai sako, kad Puškinas yra „didžiausias pasaulio meinininkas“.

Nėriū despotiškoje carizmo ir baudžiavinės santvarkos metu buvęs laisvės pranašas rusų tautai, Puškinas svajojo apie tuos laikus, kai tautos paratos tarpusavy kovojusios ir susilijungė į didelę šeimą. Ši Puškino svajonė šiandien Tarybų šalyje realizuota.

Puškino kūryba ir jo vardas yra brangūs ir lietuvių tautai. Je genijus įkvėpė ne vieną mūsų poetą, ugdė iššivadavime iš carizmo ir dvarininkiško despotizmo viltį. Ne veltui buržuazinės Lietuvos valdovams Puškinas kėlė tokį nerimą bei susirėpinimą. Feštiniai cenzoriai, 100 metų praėjus po genijaus mirties, bijoje je pažangųjų kūrinių ir stengėsi trukdyti supežindinti lietuvių laudies plačiausias mases su Puškino kūriniams.

Puškinas skyrė apysaką „Kapitono dukte“. Joje ypatingai ryškiai parodytas masinis valstiečių judėjimas prieš dvarininkus.

Nikolajus I, žinojęs apie didžiulę Puškino įtaką visuomenėi, mėgino patraukti poetą savo pusėn. Bet Puškinas Hko ištikimas savo laisvės idealams.

Caras ir jo tarnai suruošė sąmokslą prieš poetą. 1837 metais vasario mėn. bajoriškos reakcijos agentas užsienietis Dantesas dvikovoje mirtinai sužeidė Puškina. 1837 metais vasario mėn. 10 d. Puškinas mirė. Tamstą žiemos naktį žandarai vogėta, kaip nusikaltėliai, išvežė iš Peterburgo Puškino palaikus. Care vyriausybė bijoje tautos pasipiktinimo.

Puškinas — didysis rusų poetas. Je kūryba turėjo didžiulę įtaką rusų kultūros išsivystymui. Gorkis sakė apie Puškina, jog jis „poetas, kuris ligi šie laike niekieno nebuvo pralenkias nei eilėraščių gražumu, nei jausmo bei minties išreiškimo jėga“.

Puškinas — naujesios rusų literatūros pradininkas, rusų literatūrinės kalbos kūrėjas. Je kūrintai pakėlė į naują pakopą žmonių meninį išsivystymą.

Jis savo įjymuose veikaluose atkūrė didvyrišką rusų tautos istoriją, atspindėjo esmingiausias je laikų visuomenės gyvenimo puses. Puškino kūryboje veizduojamas daugelio Rusijos tautų gyvenimas.

Puškinas — mylimiausias rusų tautos ir visų Tarybų Sąjungos tautų poetas.

Užtat dabar Puškinas tapo prieinamas lietuvių tautai. Mūsų rašytojai jau išvertė beveik visus žymiausias Puškino kūrinius. Puškino vardas dabar mūsų liaudyje ne tik žinomas, bet ir mylimas. Štai Zarasų apskrityje, Smalvų valsčiuje darbe valstiečiai, susitelkę į kolektyvinį ūkį, davė jam Puškino vardą. Te kolektyvinio ūkio pirmiainkas Jonėnas suruošė me Puškino minėjimo vakare pareiškė: „Labiassiai A. S. Puškino vardą branginame mes, tarybiniai žemdirbiai. Mes skaitome poeto poeziją, prozą. Ar galėtome anksčiau skaityti mezininį kūrinių? Nel Mums, vargingiems valstiečiams, ne tas buvo skirta. Tik bolševikų partija ir Tarybų valdžia atvėrė kelią ir pasitvirtinę ir kultūringą gyvenimą, sutelkė visas sąlygas kilti kolektyvinio kaimo kultūrai — tarybinę kultūrai“.

Puškino gimimo 150 metų sukaktuves lietuvių tautai draugis su rusų tauta, drauge su visomis tarybinėmis tautomis švenčia kaip savo didžiąją šventę. Didysis rusų tautos genijus A. S. Puškinas amžinai gyvens visose tarybinės laudies širdyse.

A. S. Puškinas

A. S. Puškinas

(AUKLEI)

Draugužė tu dievų rūšių,
O balandėle vargauai
Seniai tyloj miškų tankių
Mašes ligiesi tu viena.
Šviesioj seklyčioj aimanuoji,
Tartum sargybą vis eini,
Ir megzti mezginį nusteji,
Ir prūtai ilsta jau seni.
Žveigi, kur juodas kalias
Kur stūkso vartai užmiršti:
Ir rūpesio ir skausmo bangos
Vis nenurimsta tau širdy...

Vertė K. Pr. Inčiūra

PRITĖ

„Bet matosi iš visa ko,
kad jis sėminaristas“
Dorixirjevas
Paveikslą batsiuvis žiūrėdamas
[kadase,
Jis batuose surado tuoj klaidų,
Kurias tapytojas tuoj teptuku
[pataisė.
„Ir štai“, dar tęsė batsiuvis
[šviesiu vaidu:
„Tasai žmogus, man rodesi,
[per lietas,
O šitam veidas ar ne per pla-
[tus?“
Bet čia nekantriai jį nutraukė
[Apelesas:
„Broliu, tu spręsk tikrai apie
[batus!“
Vertė K. Pr. Inčiūra
*Apelesas — tapytojas, menininkas.

A. S. Puškinas

MANO EPITAFIJA

Čia Puškinas palaidotas. Tarp mūzų tu jaunųjų
Praleido amžių jis laimingas ir smagus;
Nederė gera jfe, bet buvo, ištikrųjų,
Be ginčų, geras tai žmogus.
Vertė K. Pr. Inčiūra

A. S. Puškinas

DAINA APIE PRAVAIZDŲ OLEGĄ

Štai ruošias į mūsų Olegas šviesus,
Nubaus jis laukinį chazarą.
Už kraują pralietą je sodžius visus
Sunaktins, sudegins per karą.
Štai spindi jau šalmas ant vado galvos,
Jis joje karan Caregrado šarvuos.

Jis joje laukų ir prie miško paties
Sutaka pražūsi žyni.
Jam davė Perkūnas raktus atelies,
Jam žuolos pastatė mini.
Maidoj vien prabego jo metal visi;
Ir štai kunigaikštis nujogo pas jį.

„Sakyk man, ūminčiū, je kama dievai,
Kokį je man ruošis rytoją?
Ar greitai padėt jau reiks aštrūs šarvai,
Užmigus po smėliu šaltuoju?
Sakyki man tiesą, jak nesu bangus;
Už tai dovanotas bus žirgas brangus“.

— Žyniai nesivaržo, je kalba laisvai;
Ankas, kunigaikštį, neretkiai;
Mes skelbiam ir kalbam, ką liepis dievai,
Dangus mums tą išmintį teikia.
Nežinoma slepias žmogaus atelies,
Bet man atidegta ir jos pasielptis.

Matau tavo laimę, Tu būsi garsum,
Dangus neapleis mūsų vado,
Išveikt galingsus tuos priešus visus,
Tau lenkėsi pūlis Caregrado.
Ir žemė, ir jūrų tau laimė žydės,
Ir prieštai aršieji tau jos pavydės.

Ir andros, ir vėjai, ir jūrų vėniai,
Ir ugny padės tau per mūsų;
Ir skydai, ir ieisys tau garo pelnys,
Ir prieštai duos mirtiną dožį.
Ir niekas, val niekas tau kenkt negalės,
Nemaistoms jėgos galitau lydės.

Ristus tavo žirgas nebijo darbu,
Tave vis nešioja ir saugo,
Visur dėl tavęs jis nukrieja žaibu;
Geresnio tu nesturi draugo,
Kuris tau tarnaus, atidavęs visai.
Bet vis dėlto mirti atneš tau — įsiai!“

Olegas šepsojos, bet je veidnuose
Lyy nerimas emė jau roikšis.
Nuo žirgo brangaus, susikaupęs dvasiai,
Nustakto statga kungiektis.
Je kaktą apniaukė tamsus liudėsy,
Ir savo žirgėlini kalbėjo jis vis:

Ir štai per tą sukaktį stygos liūdina
Sutrenkia, akausmu svaitoja.
Kareiviai puotauja. Maty, sklidina
Pripildytos taurės puotja,
Jie kleiga ir ožia, je trunkia dainas,
Ir mini karuos praleistąs dienas.

Vertė K. Pr. Inčiūra

„Sudie, draugužėli tu mano brangus,
Mums skirtis ateina jau laikas,
Ramiai sau liekis, lakstyk po laukus,
Sudies, būk vis tvirtas ir sveikas!
Manęs neužmirški, mane atsimink;
O tu, beraudžiai, gerai jį maitink!“

Jam nugarą gūnia gražia padabink,
Jį leisk į gražiausiąjį lauką,
Jį mudyk, jį glostyk, žėliu jam prisidink,
Mylek jį, kaip savąjį dragą.“
Ir paeimė brangų žirgėlį tarnai,
Ir kitas jau žirgas stovėjo čionai.

Po daugelio metų puotavo linksmi
Su savo kareiviais Olegas:
Skambėjo ten taurės, ir liejos džiangs-
[mal,
Ir švietė jų galvos, kaip sniegas.
Jiems grojo trimitai, jie trūkė dainas,
Mūnoje karuos praleistąs dienas.

„Bet kur mano draugas, žirgelis bran-
[gus?“ —
Per puotą Olegas paklauso,
„Ar sveikas, ar gyvas, ar linksmas,
[smagus?“
Ir atsakė girdi liūdinausią:
„Jis jau nebegyvas. Ant kalno tenai
Jis amžių mieguo jau užmigo seniai.“

Nusiviro Olego galva jau žila,
Jis masto: „Kvailia pranašystė,
Nelemtas žyni, jak kalba ta kvaila
Tebuvo — gryna melagystė!
Maty, tau nerūpi tiesa ir garbė!“
Ir klausia Olegas, kur žirgo duobė.

Svečiai ir Olegas štai eina kartu,
Jų rūbuose delmantas mirgys;
Ir regti ant kalno, prie Dalepro krautų
Seniai sudulėjęs žirgą.
Jo kauluose švilpauja vėjas rūstus,
Juos užneša dulkės, juos pliauna lietus.

Ir liūdinas Olegas prabilo karštai:
„Išleikties, kaulai atšalę!
Senam šeiminkui ant kalno, antai,
Draugai seni poetę dar kelia.
Nebuvo, mat, skritis, žirgėl, išlice
Po mašie maty! tau Olego mirties.“

Ir „man reiks nurimti gal ant šitos kal-
[vos?“ —
Jis tarė, palietęs kaulokę,
Ir šoko angis štai iš žirgo galvos,
Olegą jį, šnypdamas, puolė,
Ir išgąstis vadą sukaustė ledu,
Ir mirė Olegas nuo jošios nuodu.

Polito straipsnis apie būsimą leiboristų partijos konferenciją

LONDONAS, birželio mėn. 4 d. (TASS). Laikraštis „Daily Worker“ paskelbė Anglijos komunistų partijos generalinio sekretoriaus Hari Polito straipsnį, skirtą būsimai kasmetinei leiboristų partijos konferencijai, prasidėsčiai birželio mėn. 6 d. Blekpuolyje.

„Leiboristų vyriausybė ketverius metus išbuvus valdžioje, — rašo Politas, — nė viena svarbiausių problemų, svarstyta 1945 metais, nebuvo išspręsta. Priešingai, jos šandien iškilio dar aštriau kaip kada nors...“

Šiai konferencijai iškyta rimtesnės problemos, kaip bet kada nuo karo pasibaigimo momento. Negalima išsiskirti nuo vietinių munitelinių rinkimų rezultatų, davusių pergalt konservatoriams, ramiamomis frazėmis. Kokie pasiteisinimai būtų pateikti, rūsti tikrovė kalba pati už save, ir giliau galvojančiai leiboristai jau pasidaro išvadą, kad konservatorių negalima nugalėti, nepadarius galo leiboristinės vadovybės konservatyviai politikai. Negalima taip pat ranka numoti į besiprėjančius ekonominės krizės požymius.

„Pas mus Anglijoje, — rašo toliau Politas, — eksporte sumažėjimas balandžio mėn. 22,5 milijono sterlingų svary esant 44 milijonų sterlingų svary deficitui prekybos balanse per tą patį mėnesį yra griežčiausias įspėjimas dėl sunkumų, stovinčių prieš vyriausybę kovoje dėl eksporto išplėtimo. Ar leiboristų lyderiams yra žinoma, kas vyksta? Neabejotinai. Ar jie turi bet koki planą, kaip susidoroti su padėtimi? Žinoma, turi. Tačiau šis planas glūdi ne tame, kad iš esmės būtų pakeista politika, atvedusi mus į tokią katastrofinę padėtį, ne tame, kad našta būtų uždėta turtuoliams, būtų sumažintas išlaidos ginklavimui, būtų toliau nacionalizuojama pramonė ir plečiama prekyba su Tarybų Sąjunga, liaudies demokratijos šaltinis ir naujasis Kinija. Tas planas, kaip jį bepridengti demagoginėmis frazėmis, kurios nuskambės iš Blekpuolio konferencijos tribunos, turi tikslą atpalaiduoti kapitalizmą su augančių sunkumų darbe žmonių sąskaita. Šį planą pilnai remia stambūs kapitalas, nes jis atitinka tai, ką skelbia stambiausieji pramonininkai.“

Delegatai Blekpuolyje turi aiškiai suprasti, jog ta politika ne tik negali užkirsti kelio krizei, bet priešingai, priartins ją ir sustiprins jos padarinius. Jeigu tai nebus suprasta Blekpuolyje, tai tas vis labiau paaiškės darbininkų masėms. Kaip tik tuo paaiškinami dabar pasitokantieji stiprėjančios kovos požymiai. Gilus solidarumas, parodytas geležinkelininkų, dekininkų, remiančių streikuojančius Kanados jūrininkus, klasinis solidarumas visame pasaulyje, beveik vienbalsiai neseniai vykusių profesijungtinių konferencijų nutarimai reikalauja pakelti darbo atlyginimą, protestų bangą, atvedusį į Eilero paleidimą, komunistų siudymo žlugimas vadovaujant čiore profesjunge — vis tai kalba apie stiprėjantį pasiryžimą kovoti“.

Nuređes, jog rinkiminė programa, paruošta leiboristų partijos vykdomojo komiteto, yra „programa kapitalizmui išaugoti bei ginti ir gali atvesti, kaip visuomet kapitalizmas nusavydavo, tikslai į krizę, nedarbą ir karą“. Politas ragia delegatus į Blekpuolio konferenciją „kovoti dėl visiškai naujos politikos, kuri padarys galą darbe atlyginimo išdalydumui, sumažins pelną ir nustatys kontrolę kainoms, numatys naujų statybą ir socialinio aprūpinimo išplėtimą ginklavimui varžybų nutraukime ir ginuolų pajėgų sumažinimo išdalyje; dėl tolesnio nacionalizavimo politikos smarkiai sumažins kompeasaciją buvusiems savininkams ir taip pat smarkiai padidins darbininkų skaičių visuose žymiuose kontroliuojančiuose postuose nacionalizuotos pramonės šakose. Delegatai tekevoja dėl leiboristinės vyriausybės užsienio politikos esminio pakeitimo, politinio ir ekonominio susitarimų su Tarybų Sąjunga ir naujosios demokratijos šaltinis, kad naujų užsienio politiką būtų grindžiama parama tiems socialistiniams tikslams, kurie yra artimi mūsų tikslams“.

— neseniai pasirašytas Šiaurės Atlanto paktas, neišvengiamai veda į milžiniškas karines išlaidas, į vis platesnį ginklavimąsi. Anglija priversta išlaikyti nepaprastai didelę kariuomenę, metal iš metų vis didinti biudžeto straipsnius, rodančius karines išlaidas.

Naujaisiais biudžetiais metais, kurie prasidėjo šių metų balandžio mėnesį, ginklavimosi išlaidos sudaro 760 milijonų svarų sterlingų — 107 milijonais daugiau, negu pernai (ginklavimosi išlaidos 1948 metais savo ruožtu buvo trigubai didesnės, negu prieškariniais metais). Tai savaime priverčia nuolat mėžinti ir taip jau visai menkas išlaidas socialinėms priemonėms, tame tarpe ir liaudies švietimui. „Pabūkal vietose būtų, liguoniatų ir mokyklų,“ — taip apibūdina leiboristinės vyriausybės nūdieninę politiką vienas iš Anglijos komunistų partijos vadovų Viljamas Galaheris.

Ir tikrai, mokyklų statyba pokariniais metais beveik nepajudėjo iš vietos. Pati švietimo ministerija savo 1948 metais išleistame pranešime priversta pripažinti, kad 1947 metais atidarytos tik 6 vidurinės ir 4 pradinės mokyklos ir per tuos metus uždaryta 12 vidurinių ir 180 pradinų mokyklų. Šalyje ir toliau naudojama ši dangeliu senų, pusiau sugriuvusių mokyklinių pastatų.

Anglijoje dar vis didėja Amerikos kareivių — aviacijos eskadrilijų lakūnų skaičius. Anglijos darbo žmonės teisėtai piktinasi tuo faktu, kad valdžios organai pavertė daugelį mokyklų amerikiečių kareivinėmis ir štabais.

Tenka pabrėžti, kad ir veikiančių mokyklų darbe sąlygos labai sunkios. Trečdalyje visų pradinų mokyklų klasių mokosi daugiau kaip po 40 mokinių. Klasiės perpildytos, o tai, savaime suprantama, neigiamai atsiliepia į moksleivių mokslo pažangumą.

Mokykloje trūksta dėstytojų. Visi numatytieji mokytojų parengimo planai skandalingai sužlugę, ir pati leiboristų vyriausybė pripažįsta, kad „vargiai pavyks artimiausiu laiku išspręsti tą sudėtingą problemą“. Mokytojų profesija jau seniai nebevilioja mokslus einančio jaunimo. Mažas atlyginimas, visiškas nebuvimas galimybių kelti savo profesinę kvalifikaciją daro mokytojų specialybę viena iš pačių nepopuliariausių šalyje.

Anglijoje nuo senovės egzistuoja uždaro tipo mokyklos aristokratiškos ir buržuazijos vaikams. Mokestis už mokslą teikiuose privilegijuotose kolekdžuose (Itono, Harrou ir pan.) sudaro apvalią sumą, kuri žymiai viršija metinį anglo darbininke uždarbį.

Tokiuose kolekdžuose, žinoma, užtenka vietos, tačiau darbininkų vaikai neturi jokios galimybės į juose mokytis.

„Nereikia užmiršti, — atvirai rašo vienas Anglijos laikraštis, — kad berniukas, kuris mokosi Harrou kolekdže, ir berniukas iš žemesniųjų sluoksnių, gyvena visiškai skirtingą gyvenimą“.

Taigi, berniukui iš Londono darbininkų kvartalo, Lankaširo ir Birminghame darbininkų vaikams beveik neįmanoma įgyti vidurinį išsilavinimą. O kas link aukštųjų mokyklų, tai jos, kaip teisingai sakoma Anglijos komunistų partijos išleistoje brošiūroje, buvo ir lieka „liaudžiai suakiausiai prieinamomis įstaigomis“.

Anglijos mokyklos krizė ryškiai liudija, kad kapitalo šalyse liaudies švietimas diena iš dienos vis labiau smunka; Buržuazinių vyriausybių antilaudžiška politika dar labiau aštrina tą krizę.

A. Jurjevas

Atsakingas redaktorius A. Fainblumas

Puškino dienos užsienyje

Čekoslovakijos visuomenė plačiai mini gentalaus rusų poeto A. S. Puškino gimimo dienos 150-ias metines. Jubiliejinio komiteto iniciatyva išleista eilė Puškino kūrinių čekų ir slovakių kalbomis naujais vertimais. Visą Čekoslovakijos spauda dėda straipsnius ir apybraižas, skirtas didžiajam poetui, je kurybos įtakai Čekoslovakijos literatūrai bei kultūrai. Daugelis šalies poetų paskyrė A. S. Puškiniui savo eilėraščius.

Visose mokyklose rengiami pašnekesiai apie Puškino gyvenimą ir kūrybą. Pragoje, Bratislavoje ir daugelyje kitų miestų įvyke vieši pranešimai. Vienam mieste parkui Bratislavoje suteiktas Puškino vardas. Bulgarijos miestuose ir kal-

muose rengiami susirinkimai ir vakarai, skirti didžiajam rusų poetui atminti. Susirinkimuose ir vakaruose paskaitas apie Puškino kūrybą skaito bulgarų rašytojai. Bibliotekose ir laudies skaityklos organizavo Puškiniui skirtas parodas. Sofijos universitete įvyko Bulgarijos mokslų akademijos jubiliejinė sesija. Jos darbe dalyvavo tarybiniai mokslininkai ir kultūros veikėjai. Sesija išklaustė filosofijos mokslų kandidato D. I. Česnokovo pranešimą „Apie A. S. Puškino pasaulėžiūrą“. Tarybinis žurnalistas D. O. Zaslavskis padarė pranešimą „Satyra Puškino kūryboje“. Pranešimai apie Puškino įtaką bulgarų literatūrai padarė akademikas Liudmilas Stojanovas.

(TASS—ELTA).

Bolivijoje paskelbtas visuotinis streikas

NIJORKAS, VI. 3 d. (TASS). Junaited Pras agentūros pranešimu iš La-Paso, Bolivijos darbe žmonių konfederacija paskelbė visuotinį streiką, siekdama paremti alavo rādnyų ir geležinkelų streikuojančius darbi-

ninkus, reikalaujančius sugrąžinti išsiųstus iš šalies profesijungtinius lyderius. Prie streiko prisijungė Hoehhill kompanijai priklausančių alavo rādnyų kaimakariai Potosi rajone.

(ELTA).

Toljacio užklausimas parlamente

ROMA, VI. 3 d. (TASS). Laikraščio „Unita“ pranešimu, Palmiro Toljati padarė parlamentui užklausimą de Gasperio vardu dėl to, ar atitinka tikrovę pranešimas, pagal kurį de Gasperis kalboje, kurią jis bu-

vo pasakęs Florencijoje gegužės mėnesio 28 dieną, grasinamai pareiškė, kad jis, esą „šaučia pagundą“ pasmaugti respublikinės konstitucijos įvestą demokratinę tvarką Italijoje.

(ELTA).

ANGLIJOS MOKYKLOS KRIZĖ

Daugelie tūkstančių Anglijos moksleivių tėvai puikiai žino žodžius „black list“. Išvertus tai, reiškia „juodas sąrašas“. Į jį dar seniai, prieš karą, įrašyta daug pastatų, kurie netinkami tolesniam naudojimui. Tačiau vaikai dar iki šiol mokosi tose pusiau sugriuvusiose mokyklose.

Prieš kurį laiką parlamente paklausė švietimo ministrą Tomlinsoną:

„Kiek ligai vaikams dar reikės mokytis 650 mokyklų, kuriose jau seniai įrašytos į „juodąjį sąrašą“?“

Ministras išvengė tiesioginio atsakymo, pasitenkindamas vienu, kad pranešė, jog „juodasis sąrašas“ sutrumpėjęs. Jam dabar priklauso tik... 644 mokyklos.

Ką gi pasakyti — stambus atsiekimas!

Anglijos liaudies švietimo sistema dabar pergyvena sunkią krizę, ir milžiniškas skaičius mokyklų, kurios visiškai netinka tolesniam naudojimui, dalinai apibūdina tą krizę.

Prieš ketveris metus leiboristai prieš parlamento rinkimus griežtai kritikavo švietimo sistemą, nurodinėję, kad Anglijoje per mažai mokyklų, kad ir

tos, kurios veikia, neatitinka savo paskirties, kad darbe žmonių vaikai tikrumoje beveik neturi galimybes įgyti reikiamą išsilavinimą.

„Jeigu tik mes atleistume privalstybės vairą, — žadėjo tuomet leiboristų lyderiai, — mes iš pagrindų pertvarkysime visą švietimo sistemą“.

Leiboristai žadėjo pastatyti daug naujų mokyklų, pakelti mokytojų atlyginimą, sudaryti visų luomų vaikų vienodas sąlygas mokymosi srityje.

Jau ketveri metai, kai leiboristai valdo Angliją, bet rinkiminiai pažadai pažadais ir palike. Anglijos švietimo sistemos padėtis per tuos ketveris metus ne tik kad nepagerėjo, bet, priešingai, rėdė visą eilę tolesnio smukimo požymių.

Sunki švietimo sistemos krizė yra glaudžiai susijusi su leiboristinės vyriausybės pravedama įirtusio ginklavimosi politika. Giandami stambiųjų anglių kapitalistų interesus, Anglijos imperialistiniai sluoksniai išvien su Amerikos monopolistais mėgina įvykdyti savo agresyvius tautų pavergimo ir demokratijos malšinimo planus.

Tėji imperialistinė programa, kurios ryškiausias pareiškimas — neseniai pasirašytas Šiaurės Atlanto paktas, neišvengiamai veda į milžiniškas karines išlaidas, į vis platesnį ginklavimąsi. Anglija priversta išlaikyti nepaprastai didelę kariuomenę, metal iš metų vis didinti biudžeto straipsnius, rodančius karines išlaidas.

Naujaisiais biudžetiais metais, kurie prasidėjo šių metų balandžio mėnesį, ginklavimosi išlaidos sudaro 760 milijonų svarų sterlingų — 107 milijonais daugiau, negu pernai (ginklavimosi išlaidos 1948 metais savo ruožtu buvo trigubai didesnės, negu prieškariniais metais). Tai savaime priverčia nuolat mėžinti ir taip jau visai menkas išlaidas socialinėms priemonėms, tame tarpe ir liaudies švietimui. „Pabūkal vietose būtų, liguoniatų ir mokyklų,“ — taip apibūdina leiboristinės vyriausybės nūdieninę politiką vienas iš Anglijos komunistų partijos vadovų Viljamas Galaheris.